

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

O problemă culturală*)

În anul trecut s'a lansat pentru întâiaoară la noi în județ ideea, ca să se creieze un organism central pe lângă prefectură, care să se ocupe exclusiv cu edificarea noilor clădiri școlare, necesare învățământului nostru primar. Ideea aceasta, stimulată de-o îndârjită activitate pe cari o desfășurau mai ales organele administrative și școlare din Țara-veche, a prins în sfârșit și la noi rădăcini și cu începutul anului 1924 aveam și noi format „comitetul central de construcții școlare“ care a și început să lucreze. Orișice organism la noi în țară se formează cu cea mai mare ușurință — dovadă miile de comitete ce le avem formate în toate ramurile activității publice — însă comitetului nostru, spre deosebire de celelalte, îi trebuia și bani, ca să poată duce la îndeplinire programul său, care se putea rezuma în următoarele: edificarea în campania anului 1924, a 25 de școli primare și tot atâtea locuințe pentru învățători. Statul ne-a promis tot ajutorul, dar numai după ce se vor începe lucrările. Românii optimiști din fire, însă când treburile lui se lovesc la tot pasul de greutate de tot soiul, atunci temperamentul său ușor influențabil trece în cealaltă extremitate, își pierde încrederea în reușita întreprinderii și nu-i mai dă nici o atențiune.

Cam acesta a fost procesul prin care a trecut cea mai mare parte dintre membrii comitetului central de construcții școlare, cari după 2—3 întruniri, nici n'au mai luat parte la ședințe. Găseau, că e de prisos, să mai ia parte la niște întruniri, unde se vorbea foarte frumos și cu accente patriotice, unde se încheiau

*) Acest articol s'a scris pentru „Meseșul“. Îl publicăm și în revista noastră. (N. Red.)

processe verbale în câte 3 exemplare, dar unde comitetul nu dispunea de nici un fond pentru ajutorarea comunelor. Cu toate acestea, cu venirea primăverii toate comunele luate în proiect au primit lemne de construcție în mod gratuit din partea Statului. S'au încheiat contracte pentru facerea cărămizilor și s'a lansat o colecție pentru strângerea fondurilor necesare. Lansarea acestei colecție, se înțelege, că a mărit și mai mult neîncrederea în seriozitatea programului nostru. Apostrofe ca : „din cersit nu se vor putea face niciodată școli“ sau alta, cu care mă întâmpina un venerabil reprezentant al societății noastre din Zălau, de câteori mă vedea : „Ce crezi d-le revizor, peste 10 ani putem face sfestania în vre-o școală zidită de d-v. ?“ se auzeau la tot pasul și formau deliciul discuțiilor, întocmai ca glumele cu două înțelesuri din revistele galante.

Cu începutul verii, întreg materialul de construcție era adunat aproape în toate locurile. Din banii realizați din colecție, din ajutorul dat de către minister, precum și din cel acordat de către prefectura județului am putut începe lucrări efective în 16 comune. La sfârșitul lunii Octombrie bilanțul lucrărilor noastre se încheia astfel, terminate : *7 sale de învățământ și 5 locuințe, puse sub acoperiș : 11 sale și 6 locuințe, cu zidurile ridicate, dar neacoperite, 4 sale de învățământ și 3 locuințe, iar pentru 10 sale de învățământ și 5 locuințe aveam întreg materialul de clădit depozitat.* Trebuie amintit și acest fapt, că toate aceste clădiri erau făcute din cărămidă arsă cu temelii de piatră, după planurile serviciului de poduri și șosele.

Cu acest capital de muncă pozitivă, intră comitetul central de construcții școlare, în anul 1925. Încă din toamna anului trecut se votase noua lege a învățământului primar, care obliga comunele să suporte toate cheltuielile de edificare. Cu scumpetea excesivă de astăzi, însă cheltuiala numai a unei sale de învățământ cu locuință era mai bine de 300.000 lei, își poate deci închipui oricine, sarcinile cumplite ce trebuia să le suporte comunele noastre nevoiașe, compuse din 100—150 familii. Bugetele comunelor astăzi sunt așa de încărcate, încât din venitele ce le au, deabea își pot acoperi trebuințele lor interne și chiar și în forma aceasta, de multe ori și aceste cheltuieli mărunte sunt acoperite din taxe suplimentare. Chestiunea noilor edificii, primea deci o înfățișare nouă. Trebuia deci căutată o modalitate, care să ne dea putința să continuăm opera începută, dar în același timp

să nu trecem preste puterile de plată firești, ale contribuabilului. Și cine era în cele mai multe cazuri acest contribuabil? Era fostul servitor dela moșiile marilor magnați ai județului, Român neaș cu o droaie de copii și cu o căscioară afumată, iar în bătătura căsii cu lipsa și cu sărăcia, drept tovarăși nedespărțiți!

Dela ei nu se puteau ridica sumele acestea. Comitetul central în fața acestei situații a cerut ajutorul tuturor comunelor din județ: fiecare cap de familie să plătească o taxă de 5 lei, pentru fiecare jugăr de pământ ce-l posedă, iar comercianții și industriașii o sumă echivalentă socotită după darea ce-o plătesc fiscului. S'a cerut, să înțelege, ca aceste sume modeste, ca să poarte pecetea legalității, să fie votate din partea conziliilor comunale, indiferent, dacă în comuna respectivă se zidește sau nu. Principiul e clar: dacă pentru interes obștesc din dările, cari se percep dela toți locuitorii țării, se fac căi ferate, poduri, linii telefonice etc. numai într'o anumită regiune, sau ținut, și în structura internă a unui județ se poate preconiza această măsură salutară, care asigură progresul, dând puțința satelor sărmâne să-și ridice scoli cu concursul și ajutorul celorlalte comune mai bine ineztrate și mai bine situate economiceste. Se desprinde de aicea și o datorie de onoare a intelectualilor noștrii — preoți, învățători, proprietari mijlocii, cari fac parte din conziliile comunale — de a nu face operă demagogică, stârnind un curent ostil acestei idei și de-a sprijini cu căldură această măsură, care este luată

Noile construcții școlare din jud. Sălaj.
Școala primară de stat din comuna Giorocuta.

pentru ridicarea culturală a județului. Știu cu foarte bine, că mulți oameni sunt dispuși să vadă, în toate acestea o anume platformă politică, care cearcă să se creeze, însă com'it o eroare profundă acești oameni, când și cultura noastră națională — a cărei altar este școala — o pun în funcție de existență efemeră a unor grupulețe politice, cari au din când în când norocul să guverneze țara!

Nu, d-lor, politica n'are ce căuta în școală! Aceasta a fost un principiu sacru, pe care l-am observat întotdeauna cu cea mai mare stricteță și care va forma punctul nostru de sprijin și pentru viitor.

„Comitetul central de construcții școlare“ rămâne deci singurul organism, care ignorează cu desăvârșire politica, dar care într'un singur an a putut săvârși un capital de muncă pozitivă, pe care n'a putut să le întrecă nici o altă organizațiune din județ fie ea chiar politică. S'a făcut acest lucru cu concursul tuturor. E necesar, ca acest concurs să dăinuiască și pe mai departe.

Iar cine și după aceasta mai are vre-o îndoială să poftescă în comunele: Vașcapauă, Sighet, Moiad; Giorocuta, Coșeiu, Boian-Plesca, Biușa, Mânău, Năpradea, Zainoc, Criștelec, Doh, Gălpăia și Cheud, să vadă școlile zidite de acest comitet și apoi să-și asculte conștiința, și să spună cu mâna pe inimă, dacă mai poate propune în conziliul comunal, ca să nu se voteze cei 5 lei de jugăr, în care comitetul central și a pus toată nădejdea viitoarei lui activități!

Țineam să scriu lucrurile acestea, nu pentru reclamă (reclama astăzi se prea lăfăiește în toate organele noastre de publicitate), ci pentru cititorii aceia, cari doresc să aibă în orice chestiune o orientare obiectivă, scutită de orișice interpretare lătrălnică. Ca documente văzute, dăm câteva edificii zidite de către „comitetul central de construcții școlare“.

Nicolae Nistor.

„Școala și foloasele învățaturii“

Conferință populară, ținută în comuna Fetindia, cu ocaziunea
ședinței Cercului cultural.

Iubiți Poporeni!

Vă veți gândi unii dinre D-Voastră: „Ce caută și ce vreau acești domni străini în satul nostru?“ Dâșii însă nu sunt străini. Sunt și D-lor de prin satele vecine, sunt învățători, cari au venit în mijlocul D-Voastră nu ca niște străini ci ca niște buni români. Au venit în mijlocul D-Voastră, ca să vă asculte necazurile și să vi-le spună și D-lor pe ale D-lor; cum trăiți și cum trăiesc.

Noi învățătorii din mai multe comune ne adunăm împreună și formăm un așa zis „Cerc. cultural“ și mergem prin satele din cercul nostru, barăni odată în an, spre a ținea oamenilor „prelegeri populare“ (disertații, vorbiri) în legătură cu tot ce vă interesează, spre a vă merge lucrurile mai bine și mai ușor; spre a vă putea bucura de roada muncii D-Voastră; spre a vă putea îndemna cum să munciți, ca să vă fie mai bun și mai ușor traiul vieții. Să știți munci, ca roada și munca D-Voastră s'a aducă cât mai mult câștig și să fiți oameni deștepți și pricepuți. Să vă cunoașteți legea, limba, țara și neamul, portul și datinele stră-bune; să vă cunoașteți patria în care trăim. Să fiți adevărați oameni și buni români iar nu neajutorați și de răsul tuturor oamenilor mai cu mînți!

Fîind acum chiar rîndul meu, mi-am ales să vă vorbesc ceva despre „Școala și foloasele învățaturii“ adecă „Ce e Școala pentru om“.

* * *

Omul în viața lui nu se poate lăsa numai pe noroc sau pe acel „cum v'a da Dumnezeu“ căci te ducе la credința, că tot ce-i este scris omului în frunte e pus. Omul are lipsă și de minte. De multeori norocul fuge de om pe aproape sau pe departe, dar mîntea poate să-l ademenească spre a se opri o clipă în loc. De

n'ar fi așa atunci omul nu s'ar putea deosebi de celelalte vietăți din lume. Greutățile vieții omul prin minte le biruiește. Minte înțeleaptă și totdeauna trează, poate schimba orice lucru din rău spre mai bine și mai ușor. Prin minte și nu prin noroc a înblânzit omul animalele noastre de casă și a cultivat bucatele. Prin minte și nu prin noroc s'a făcut omul stăpân peste firea sa, peste soartea sa, sburând ca pasările în aier ori înotând în apă ca peștii. La rândul său mintea încă e ca ogorul. Acelaș pământ lăsat pârloagă, adecă dacă nu-l lucrezi, nu-l cultivi, crește pe el spini și polomidă, buruieni ș. a. pânăcând dacă e lucrat, adecă arat, sămănat, îngrijit cum se cade și cum trebuie se acopere cu podoaba spicelor aurite, cu bucatele cele mai frumoase.

Plugarii minții, sunt cartea și dascălul de școală. În școală înveți a cunoaște literile, adecă semnele acele încârligate cu cari stau de voarbă oamenii îndepărtați unii de alții; cu cari se înțeleg ca să știe ce mai au de a face! În școală înveți a coti, a scrie, a vorbi frumos, a socoti, a desemna, a cânta, a-ți cunoaște țara, neamul, a-ți cunoaște bărbații cari au luptat pentru poporul nostru, desrobirea neamului, frumuseța și bogăția țării noastre; dragostea de ce e bun și frumos și în urmă cum să ne știm ruga bunului Dumnezeu. În școală mintea capătă cunoștințele trebuitoare pentru înțelegerea lucrurilor și priceperea cărților. Cum e sănătoasă lumina soarelui pentruca sămânța azvârlită sub brazdă să răsară, să crească și dea spic, totașa școala aduce mintea în stare să munciască pentru preîntâmpinarea tuturor greutăților.

Soartea omului e ca o noapte întunecoasă, prin care străbat drumurile vieții peste cari drumuri veșnic călătorește omul. Omul merge mercur înainte, pipăind prin întunecul necunoștinții, fără se vadă sau se știe unde calcă, de ce se va lovi ori până unde va ajunge. Și fereciți sunt unii cărora soartea le vine în cale cu o mică luminică, ușorându-le astfel foarte mult călătoria. Această luminică fiind foarte departe, cu cât merge omul spre ea, ea crește mereu și se vede tot mai mare și tot mai multe raze luminoase împrăstie în jurul omului; așa încât acesta începe să vadă bine și poate să-și aleagă drumurile cele mai lesnicioase, cele mai ușoare și cele mai bune în călătoria lungă a vieții.

Ce credeți omenii buni, cine ar fi luminița asta? Aceasta e școala! Ea luminează mintea omului și-l îndreaptă pe cărările cele bune și drepte în lunga cale a vieții care e plină de întunecul și spinii atâtor suferinți și neajunsuri. Școala este hrana

sufletului care e totaşa de trebuincioasă întocmai ca şi pânea, hrana noastră trupească.

Zi cu zi, an cu an, gândul nostru trebuie să fie la şcoală, căci de acolo iese izvorul de apă vie, care ne dă sănătatea trupească şi sufletească. Oamenii fără şcoală şi învăţătură se pot asemăna unor călători rătăciţi pe drumuri necunoscute, siliţi a întreba de niii de alţii pe unde duce drumul, unde să meargă şi ce să facă.

Toţi acei părinţi, cari nu-şi trimit copii la şcoală, sunt ca şi animalele ce-şi creşcă puii lor până la un anumit timp, ca apoi să-i lase în voia soartei şi să nu le mai poarte de grije. Aceasta e fapta cea mai ruşinoasă pentru om. Omul este superior animalului, fiindcă afară de simţ are darul să poată judeca peste soartea sa şi spune prin grai viu ceea-ce simte; şi sufletul lui are aceea scânteie, care îl ridică mai presus de toate fiinţele de pe pământ. Şi tocmai acest suflet îl lăsăm însătoşat şi flămând

Odată mi-a fost să văd într'un spital mai mulţi bolnavi, oameni bătrâni, tineri şi copii, între cari erau şi 2 copii orbi, cam de vreo 10-12 ani, aduşi acolo de la o şcoală specială, anume pentru orbi. Aceşti 2 copii după ce s'au mai însănătoşat au scos de sub perinută nişte cărţi şi pipăind şirele cu degetele mânilor, ceteau aşa de frumos, încât nu-ţi veni să crezi că sunt orbi. Iar cu ajutorul unor mici maşini seriau ce voiau. Dintre ceilalţi bolnavi un moşneag, pe care paremi-se ca şi acum îl văd, se uită cu ochii plini de lacrimi la ei şi la mine şi ruşinat î-mi spune: „Marc-i puterea lui D-zen, D-nule şi prăpădiţi mai suntem noi Românii. Uite copii ăştia, că sunt lipsiţi de cea mai scumpă comoară, de lumina ochilor, că ştiu scrie şi ceti iar ai noştri că văd şi nu-şi ştiu scrie nici barămi numele!“

Drept vorbindu-mi acel moşneag, nici nu mi-a venit în minte şi nici n'am ştiut în clipa aceea ce să-i răspund şi cu ce să-l mângăi, căci plângea. I-am răspuns apoi totuşi în urmă, că până acum nici noi n'am putut să ne ridicăm aşa cu învăţătura, că nu eram liberi, dar ce a fost a trecut şi pe viitor trebuie să ne facem mai cuninţi şi să începem o viaţă nouă.

Aceasta viaţă nouă însă numai atunci, o vom putea-o începe, când nu vom lua în seamă şi nu vom asculta de părerile greşite, ale multora dintre poporenii noştri, cari zic: „Dar ce să-mi mai dau copilul la şcoală, să-l omor cu cartea, că doar ştiu că nu-l voi face popă, nici dascăl; apoi cum am trăit cu

fără carte, și el va putea trăi, numai să fie sănătos și pace bună !
Pentru D-zeu, oameni buni și frați Români ! Treziți-vă odată !
Desbrăcați-vă mîntea de așa păreri nesănătoase, cu cari ne co-
borăm în fața celorlalte popoare mai civilizate (învățate) căci cu
acestea păreri, numai rușine aduceți neamului nostru. Spălați-vă
cugetul în apa înțelepciunii, și din suferințele trecutului, alegeți
binele din rău ; alegeți-vă povăț pentru viitorul copiilor D.-Vstră
baremi ! Fie-vă milă de aceste odrasle tinere, rupte din trupul
D.-Voastră, sânge din sângele D.-Voastră, chipul și asămănarea
D.-Voastră, și nu-i lăsați pradă întunecului și de batjocura și
răsul lumii, fără știință de carte, că vă vor blăstema acolo în
morinânt ! Dați-i la școală, nu judecați așa, că îndată ce îți
dai copilul la școală, trebuie numai decât să-l faci domn. Nu.
Școala din sat — cum aveți și D.-Voastră — cât se învață a-
colo, pentru tot omul trebuie. Dacă însă învață bine și ai puteri
bănești — după ce a isprăvit cu școala din sat, poți să-l faci și
domn, dacă vrei — sau să-l dai la o meserie, sau să-l faci în-
vățător, profesor, inginer, doftor ori altceva. Și oare dacă ră-
mâne plugar, nu-i prinde foarte bine să știe cât de multă carte ?
Nu va trebui să fugă cu toate nimicurile pela avocat, sau la
alții, cecace îl costă mai mulți bani, decât ar fi trebuit să plă-
tească pentru el, umblând la școală. Un mandat postal, cu care
se trimit banii, un simplu contract, o chitanță, dacă nu le ști
face, trebuie să plătești bani scumpi, aechuia care le știe, ba
ești silit să te mai și rogi. Apoi o simplă epistolă, în care scri
ce vrei, dacă știi șerie. Și acestea sunt tot așa lucruri, cari se
îvesc foarte des în viața plugarului. Apoi e de știut, că străinul
și când îți face ceva, nu ți-le scrie niciodată, așa cum ți-le-ai
face tu singur.

Mai zic, că copiii nu fac mare spor acasă și nici în câmp.
Ei numai mai mult încurcă pe cei mari la lucru. Cecace lucrează
copilul în câmp, nu aduce mare folos, dar cecace învață el în
școală, e temelgia vieții lui. Pe lângă asta cecace au copiii de
învățat într'un an întreg de școală, nu pot învăța numai până
cât ține iarna — cum zic unii — și în câteva săptămâni, că și
capul copilului e gingaș ca și a oricărei făptură lăsată de D.-zeu.

Neamul nostru are un nume mare între neamuri. Să nu
ne lăsăm mai pe jos. Cu cât vom iubi mai mult școala, cu atât
ne vom înălța. Și apoi din școală vine lumina, care arată dru-
mul drept al vieții.

Imprejurul nostru roicse destui străini și oameni deștepți, negustori, fabricanți, speculanți ș. a. Aceștia nu muncese mult, dar trăiesc cu mult mai bine, decât mulți dintre plugarii satelor noastre. Aproape toți trăiesc de pe munca plugarului ca: fabricantul cu otrava lui (rachiu) ce-l face din bucatele țaranului nostru, negustorul și croitorul cu hainele ce și le-ar ști face ficcare și câți și mai câți alți speculanți.

Iubiți săteni!

Datoria fiecăruia și a tuturor este să sprijinim școala. Să nu o lăsăm să se dărapene, căci arată că și sufletul nostru e numai sdrențe. Să nu oprim copiii de a merge la ele, ci dimpotrivă să-i îndemnăm să meargă la școală, căci din școală capătă ei cunoștințele trebuitoare pentru viața lor care se arată a fi mai grea, decât a noastră. Trimiteți copiii la școală fără zăbavă. Școala vă va face din ei oameni, cari vă vor sprijini la bătrânețe. Și încă mai vă zic una, când e în suferință, școala să nu fie gospodar, care să nu dea și să nu aducă obolul (ajutorul) său în bani sau în muncă pentru școală.

Mai mult ca la orice, vorba românului aici își are locul: „Cine dă lui își dă“. Într'un sat, în care școala e în ruină, gata să se răstoarne, se arată ca pustie, numai trebuie să afli altceva, ești singur, că acolo oamenii își duc zilele numai ca vai de ei, numai umbre de oameni, cărora nu le trebuie minte nici suflet, trăind în neștiință și în rătăcire. Cui potrivă, unde școala e frumoasă, e bună și strălucește de curățenie, nu te poți aștepta decât să te întâlnești cu oameni de omenie, cari se îngrijesc de sufletul lor, dar și de viitorul copiilor lor.

Să dea deci ficcare ce poate pentru școală. Că are lipsă de întreținere, de lemne iarna, de cărți, recvizite ș. a. Veniți-i într'ajutor. Cu atât și munca învățătorului e mai ușurată. Tot ce dați copiilor D.-Voastră dați. Lor le trebuie o viață mai a cătărei, ca să ajungă ei cârmuitorii țării în toate. Și asta numai prin școală o vom putea-o ajunge. Pentru școală acum, o bucată de vreme trebuie să ne jertfim cu toții.

Dumnezeu ne-a dăruit cu de toate. Nu putem să-i mai cerem nimic, că și-ar întoarce fața dela noi. Deacum nu atârnam decât de munca noastră, de dragostea noastră frățească, ca să ne meargă toate spre bine. Să ne unim frățeste din toată inima, și să ne curățim ce e rău dintre noi și să ne luăm drumul spre

școală și cultură. Să înbogățim în cultură scumpa noastră țară, să aibă un popor la culmea chemării sale!

A dat Dumnezeu de am scăpat de jugul străin. Trebuie să ne gândim înainte de toate, ca să ne cultivăm. Și asta numai prin școală o vom putea-o ajunge. Cultura națională trebuie să ni-o înstăpânim ca să scăpăm de rușinea lumii, că Românii, adecă noi, suntem coada neamurilor în Europa, când e vorba de noi. Căci acestea ni-le aruncă în ochi alte popoare. Deci să ne silim, să muncim, ca să-i ajungem și întrecem prin cultură neamurile străine dela noi. Altcum suntem numai de formă stăpâni în țara noastră.

Bunul Dumnezeu și-a vărsat mila asupra noastră și asupra poporului nostru românesc, și ne-a îndeplinit visul nostru de sute de ani, scăldat în atâtea lacrimi și sânge, unindu-ne într'o singură țară, stăpâni la noi acasă.

Acum suntem în țara noastră, să nu ne lăsăm deci de râsul străinilor, căci ne vor blăstema strămoșii noștri, cari atât au luptat ei pentru această desrobire a neamului nostru de sub jugul străinilor.

Astfel tânăra dar bogata noastră țară, eliberată și mărită prin nemărginite suferințe de veacuri și jertfe, cu drept cuvânt ne cere, să nu ne dăm în laturi dela nici o greutate. Să-i dăm fii bravi, cinstiți, cu frica lui Dumnezeu și învățați — ca prin munca acestora, scumpa noastră Românie să se poată ridica deasupra nevoilor, și asupra popoarelor mai civilizate dintre noi — iar poporul românesc astfel să poată dovedi înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, că e la culmea chemării sale, și e demn de numele ce-l poartă!

Cu Dumnezeu înainte! Trăiască făuritorii scumpei noastre Românie, eliberatorii neamului nostru M. Lőr Regele Ferdinand și Regina Maria și toți câți am luptat!

Ion Vescan
învățător în Fetindia.

Charles Rollin

(Notiță biografică.)

Scriitor, profesor și pedagog francez, născut în 1661, mort în 1741.

El învăța mai întâi ucenicia de cuțitar, meseria tatălui său. Mai târziu, prin povețele unui călugăr cari observase inteligența sa, el își începu studiile clasice, filosofice și teologice. El fu profesor la colegiul Roial din Franța, și în 1694. el deveni rector la Universitatea din Paris. A scris o lucrare însemnată „Fratul studiilor” sau modul de a învăța și de a studia frumoasele litere (gramatica, elocința, poezia) cari se raportează la spirit și inimă, și care a fost considerată ca un model de dreptate și gust literar.

Se poate afirmă că oarecari părți din această carte sunt adevărate capo d' opere, și se pot ceti cu folos și astăzi. Dăm mai la vale un capitol din această operă.

Regulile Pedepselor

Când pedeapsa este necesară, este timpul și modul s'o aplicăm. Bolile sufletului cer să fie tratate cel puțin cu atâta îndemânare și iscusință ca și acele ale corpului. Nimic nu este mai periculos decât un leac dat la un timp nepotrivit. Un medic înțelept așteaptă ca bolnavul să fie în stare de al suporta, și în vederea această gândește momentele favorabile. Prima grijă este deci, să nu fie copilul pedepsit în momentul când a greșit, de frica de a nu-l agita, și scoțindu-l dind fire să facă noi greșeli; dar să-i lăsăm timp de a se recunoaște, de a se reîntoarce însuși, de a simți greșala și în acelaș timp justetea și nevoia pedepsii, și prin aceasta de a-l pune în situația de a-i fi profitabilă. Invățătorul din partea sa, nu trebuie să pedepsască niciodată cu pasiune nici prin

mânie, mai cu seamă dacă greșala pe care o pedepsește îl privește personal, cum ar fi de exemplu lipsa de respect și câte o vorbă supărătoare.

El trebuie să-și amintească cuvântul cel bun pe care Socrate l'a zis unui sclav care era pornit a se plânge; „te-ași trata după cum meriți, dacă nu m'ași simți mânia“.

Ar fi de dorit ca toate persoanele care au autoritate asupra altora, să fie asemenea legilor care pedepsesc fără necaz și fără furie. O muncă emoțiune pe fața învățătorului sau în tonul său, școlarii o vor observa îndată și ei simt că focul a fost aprins din pasiune și nu din dragostea datoriei; din această cauză orice fruct al pedepsii se pierde.

Cum pedeapsa trebuie să fie rară, trebuie să ne simim s'o facem folositoare. Arătați, spre exemplu unui copil tot ce ați făcut pentru a evita această extremitate. Arătați-vă măhniți că ați fost nevoiți să ajungeți aci. Vorbiți, în fața lui cu alte persoane, de nenorocirea celor cari le lipește judecata și onoarea, încât e nevoie să se pedepsească. Lipsiți-l de prietenie până când veți vedea că el are nevoie de consolație.

Pedeapsa se dă publică, sau secretă, după cum judecați că îi va fi mai folositoare copilului sau îi pricinuiți o rușine mare, sau îi arătați că îl cruțați. Păstrați-le această rușine publică pentru a vă servi ca ultimul leac. Serviți-vă câte odată de o persoană raționabilă cari să consoleze pe copil, cari îi va zice cea ce voi nu trebuie să-i ziceți încă; cari să-l vindece de urâta rușine, să-l îndemne a se reîntoarce la voi, și la copilul în emoția sa, să-și poată deschide inima sa, mai liber de cum ar îndrăzni s'o facă înaintea voastră. Dar mai ales să nu i se pară niciodată, că îi cereți copilului alte supuneri decât acele cari sunt raționabile și necesare.

Încereți de 'al face în chip să se condamne singur, și vouă să nu rămână decât să îndulciți pedeapsa pe care își va lua-o. Fiecare trebuie să întrebuițeze regulile generale după trebuințele (nevoile) particulare. Dar dacă copilul pe cari îl pedepsim nu este sensibil nici la o-

noare nici la rușine, trebuie să facem în așa fel ca prima pedeapsă să facă asupra lui, prin durere o impresie durabilă și vie în sfârșit ca în lipsa unui motiv mai nobil, cel puțin frica să-l poată reține.

Nu am nevoie să vă avertizez că palmele loviturile și alte tratamente asemenea, sunt absolut interzise învățătorilor.

Ei nu trebuie să pedepsească pentru a corecta și pasiunea nu corectează îndeajuns. Să te întrebi însuși dacă o faci cu sânge rece și fără emoție, când dai o palmă unui copil.

Mânia care este în ea însăși un viciu, poate fi un leac potrivit pentru a vindeca viciile altora?

Tradus din franceză de

Ioan I. Păunescu

cl. VI. normală, Zălau.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

24 Ianuarie *)

Astăzi suntem asistenții sărbătoririi unuia din cele mai mari acte din istoria neamului nostru . . . Astăzi e ziua sfântă, când tot Românul trebuie să verse lacrimi de bucurie, căci noi suntem generația fericită realizării visului strămoșilor . . . noi suntem făuritorii; celei mai sublime epoci a neamului românesc . . .

Ziua de 24 Ianuarie este icoana la care trebuie să se închine tot Românul, mulțumit, că se află la sânul mamei lui iubite! . . . Astăzi se implinesc 66 de ani decând vulturul lui Radu Negru întinzându-și aripele peste Milcov, s'a unit cu Zimbrul lui Dragoș! . . .

. . . Astăzi se implinesc 66 de ani de când cele două principate-române, Muntenia și Moldova, și-au întins mâna frățeste spre a forma o Românie unită . . .

A fost o vreme, când Românii împărțiți în 2 țărișoare, Muntenia și Moldova, trăiau o viață plină de nevoi! . . .

Deși aceste țărișoare erau surori bune, de o lege și de un sânge, cari trebuiau să se inbească și să trăiască în pace, . . . ele, adese se certau și chiar se băteau . . .

La Sonci, pe cursul apei, la Buzău, la Ojogeni, la Nenișori și la Tinta, cu câtă ură s'au luptat: Ștefan cel Mare cu Radu cel Frumos, sau Matei Basarab cu Vasile Lupu!? . . . iar dușmanii? . . . atât le trebuiau . . . să vadă pe Munteni și pe Moldoveni încăerați în lupte sângeroase, cari le sleiau puterile și ca lupii cei flămânzi se repezeau și se făceau stăpâni în țările noastre; . . . și vai de viața bietilor Români! . . .

Un poet al neamului zicea despre viața strămoșilor;

Vai de biet Român săracul!
Indărât tot dă ca racul.
Nici îi merge, nici s'endeamă
Nici îi este toamna, toamnă.
Nici e vară, vara lui
Si-i străin în țara lui! . . .

*) Conferință ținută la societatea de lectură „Grigore Maior“ a elevilor școlii normale de băieți din Zălau.

Norocul, ne-a venit însă prin oameni, prin mințile luminate, cari au înțeles cât de mare va fi primejdia, dacă situația va rămâne aceeași . . . Astfel ei punând în aplicare proverbul românesc :

„Unde-i unul nu-i putere, la nevoi și la durere,

Unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sportește ; . . . au pus mână dela mână și care cu ce-a putut a contribuit la luminarea poporului, pentru a înțelege și el, poporul, răul acesta. Printre acești binefăcători numărăm : pe marele orator Mihail Cogălniceanu, pe iscusitul prozator Costache Negruzzi, pe veselul poet Vasile Alexandru și pe dibaciul diplomat Ioan Brătianu . . . O parte dintre ei alergând pe la cărmuirile țărilor celor mari, au arătat chinurile noastre și prin priceperea lor, au știut cuceri sprijinul străinilor . . .

Dar ce scop urmăreau ei ? . . .

Numai și numai pe acela, de a uni cele două țărișoare, în una singură mai mare, sub conducerea unui principe străin, dintr'o dinastie europeană ; . . . Adusă în fața Congresului dela Paris, ținut în urmă războiului dela Crimeea, la 30 Martie 1856, această dorință a fost susținută de plenipotențiarilor, francezi, dar și-a găsit opoziția plenipotențiarilor Turciei, secondați de cei ai Austriei și ca atare n-a putut fi satisfăcută pe deplin . . .

Totuși, Congresul decide : „Să se convoace în fiecare din cele două țărișoare, câte un divan așazis „ad-hoc“ fiindcă se făcea în vederea unui anumit scop, cari, să se pronunțe asupra organizării principatelor . . .

În Septembrie 1857 se deschiseră divanurile ad-hoc din ambele principate alcătuite și din boeri și din țărani, cari, chibzuid au hotărât :

1. Unirea Munteniei cu Moldova într'o singură țară numită „România“.

2. Un principe sau domn străin să fie capul ei . . .

3. Țara să-și facă legi, să se conducă după voe, iar guvernul să se conducă după o lege numită : „constituție“ . . .

La 19 August 1858 se adună din nou reprezentanții țărilor la Paris, ca să cerceteze dorințele Românilor . . . Cu tot sprijinul lui Napoleon III-lea al Franței, rezultatul conferinței parisiene abia fu următorul :

Să se unească Muntenia cu Moldova, dar să poarte numele

de principatele-unite : Să aibă 2 domnieni pământ aleși pe viață, iar legile, să fie făcute la fel pentru amândouă principatele, de către o adunare alcătuită din 8 Munteni și 8 Moldoveni, cari să aibă reședința la Focșani . . .

În urma acestei deciziuni, țările trebuiau să-și aleagă câte un domnitor și profitând de faptul că convenția dela Paris nu prevedea că domnitorul pe care fiecare țărișoară avea să-și aleagă, trebuia să fie altul în fiecare țară, adică alegerea acleleaș persoane dintre Munteni sau Moldoveni, nu era exclusă în mod precis . . . și domnici de unire, au ales : în Moldova la 5 Ianuarie și în Muntenia la 24 Ianuarie 1859, pe colonelul moldovean Al. Ioan Cuza . . .

Prin această îndoită alegere a lui Cuza, unirea celor două țări era împlinită în cea ce privește persoana domnitorului.

. . . Această alegere nu convenia însă deloc Turciei și Austriei, dar Cuza ducându-se la Constantinopol, atât de bine a știut să se infățișeze și să vorbească, încât a înduplecat pe sultan să admită unirea pe deplin. Astfel tot la 24 Ianuarie 1862 s'a făcut unirea desăvârșită și adunările celor două țări, se întruni la București cu primul parlament al României. Țara și-a luat numele dorit „România“ cu *un guvern, o capitală și o armată*.

Cuza a domnit 7 ani cu multă dragoste de țară. Ajutat de marșalul Cogălniceanu și de buna sa soție, Elena Doamna, el a făcut multe legi drepte și înțelepte : secularizarea averilor mănăstirești, legea împroprietăririi, desrobirea țiganilor etc. etc. Spre recunoștință veșnică, Românii au ridicat statuul acestor mari bărbați : astfel la Iași, în locul unde s'a jucat prima dată hora unirii, este o foarte frumoasă statuă a lui Cuza, iar la Piatra-Neamț a lui Cogălniceanu.

Prin aceasta unire, am câștigat bunurile ce le avem azi, am scăpat de jugul robiei și s'an pus capăt suferințelor, ce păreau fără sfârșit. Tot unirii îi datorăm cinstea și respectul lui ce ne înconjoară. Deci ziua de 24 Ianuarie, a fost, este și va fi o zi sfântă, căci prin ea am ajuns să trăim aceste zile de fericire . . .

Este însă știut, că dorința cea mai vie a divanurilor „ad-hoc“, din care făcea parte chiar și Cuza, înainte de a fi ales, era : unirea României sub un principe străin, dintr'o familie domnitoare din Europa . . . și aceasta dorință n'a putut fi înnormântată, nici în timpul lui Cuza, căci în 1866, la 10 Mai vocea în-

teleptului Carol I. de Sigmaringen Hohenzollern, răsuna în capitală: „Credeti în mine, precum eu cred în voi“!

Treptat țara și-a câștigat, independența și rangul de regat . . . . Bilanțul nu s'a încheiat însă, decât atunci când sângele dela Turda a fost răsbunat . . . . Mortul dela Putna a fost satisfăcut . . . . și călcăiul muscăleșe a fost zdrobit . . . . însfârșit, atunci, când România scoate spada, spre a lua înapoi, ceea ce a fost al ei . . . . și iată Plăeșii lui Ștefan . . . . iată Orhenii, Sorocenii și cei din Hotin, unindu-se cu Moșii lui Iancu și Curcanii lui Carol, în lupta pe viață și pe moarte, pentru unirea cea mare . . . . Prin războiul cel mare 1916—1918, România în frunte cu fericitul rege Ferdinand I. își văzu împlinit visul de veacuri!

În anul 1918, anul cel mai strălucit al istoriei Românilor, Basarabia, furată de Ruși la 1812, se smulge din mâinile ucigașe, și se alipește mamei sale dragă! . . . . Bucovina, frumoasa grădină, copleșită de vârtejul Austriac din 1775, își desface florile pentru a-și începe viața la sânul mamei scumpe! . . . .

Și tot în acelaș an, curagioșii Ardeleni, cari nu s'au sfiit să pronunțe cuvinte grele și în parlamentul maghiar, proclamă infimabila adunare dela Alba-Iulia, (1 Decembrie) unirea pe veci cu țara mamă.

Împinge M. S. Regele Ferdinand granița la Nistru și la Tisa, ba înfige tricolorul românesc chiar și'n capitala asupritorilor, la Buda-Pesta . . . . Mândria oștirii românești, calcă sub călcăe, trufia ungurească . . . . Faimosul Carpat se enfundă spre a nu mai fi stavilă între frați, Nistrul devenit iarăș hotar de veci, își umflă apele, făcând curte Tisei, spre a se iubi deapururi! . . . .

. . . . Unirea tuturor Românilor este înfăptuită . . . . Ea nu va mai putea fi zdrobită, căci e rezultatul voinței tuturor Românilor, fără deosebire de stare socială, dar unitate națională și libertatea națională, trebuie să rămână încă idei vii în numele Românilor.

Iată dară că cel mai mare eveniment din ist. poporului român, și-a luat ființă. Aniversând unirea dela 24 Ianuarie, simbolizăm unirea cea mare, a tuturor Românilor. Astăzi România Mare, adusă în hotarele vechii Dacii, formează în orientul Europei, puterea temută și ascultată de celelalte popoare.

Cu mulțumire putem privi trecutul, și cu încredere viitorul țării, care se întemeiază pe virtutea acestui neam românesc, care

a înfruntat neştirbit restriştele a 19 veacuri. Mulţumită marelui nostru rege, a cărui viaţă e legată de a poporului pe care-l conduce . . . mulţumită înţelepţilor noştri conducători politici şi mulţumită vitezei armate, România şi-a putut aduna toate fiecele sale, pentruca azi şi în veci, să ne putem împărtăşi în comun de aceeaş fericire.

Să fim dară mândrii de nobilul nume ce-l purtăm . . . Să păstrăm cu cinste şi vrednicie tot ce-am făurit . . . Şi cu inima curată să ne rugăm bunului Dumnezeu, pentru trăinicia statului, român şi pentru dinastia română.

Trăiască M. S. Regele Ferdinand I. !

Trăiască M. S. Regina Maria !

Trăiască întreaga familia regală !

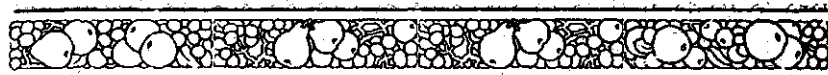
Trăiască, crească şi înflorească în veci „Patria Pomână“ !

Paraschiv D. Radu

elev cl. VI normală.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Instrucțiuni ¹⁾

relative la predarea învățământului agricol, cultivarea grădinilor școlare și a câmpului de experiență.

Domnule Invățător,

Art. 23 ²⁾ din legea învățământului primar prevede ca școlile rurale să aibă cât mai în apropiere o grădină de cel puțin o jumătate de hectar, în care trebuie să faceți cu școlarii practica lucrărilor agricole: iar art. 64 din regulamentul de aplicare a legii arată modul în care se vor executa lucrările agricole, pentru ca școlarii să învețe procedeele cele mai bune de cultură în lucrarea pământului. ³⁾

De altă parte, programa învățământului cere ca studiul științelor fizico-naturale să se predea în vederea aplicațiilor lor la agricultură.

Grădina școlară are astfel un scop îndoit. Ea e mijlocul de căpetenie, neapărat trebuincios, pentru predarea studiului șt.-naturale, în special a învățământului agricol și în al doilea rând, prin practica lucrărilor agricole în ea, elevii pun în aplicare cunoștințele căpătate la studiul șt.-naturale.

Prin cunoștințele de agricultură, pe care școala primară le dă elevilor, nu e vorba de un învățământ agricol în înțelesul cel larg, adică de a-i învăța cultura specială a plantelor, care pot crește în localitate. Școala primară nu e chemată să formeze plugari de meserie. Învățământul agricol care se predă în ea, trebuie să tindă să îndrumeze pe școlari la lucrările cari țin de munca câmpului: să le însuflească plăcerca pentru muncă, în special pentru lucrarea pământului, să le împărtășească cunoștințele

¹⁾ Publicăm în întregime instrucțiunile date cu ordinul Nr 4225—1922 al Casei Școalelor, atrăgând atențiunea tuturor învățătorilor, că în conformitate cu decizia ministerială Nr 28834, din 27 August 1924, publicat în „Școala Noastră“ Nr. 18—1924, cu ordinul Nr. 635—1924, al Comitetului școlar județean, trebuie să se observe strict normele de cultivare și îndrumările din aceste instrucțiuni

²⁾ În noua lege Art. 75.

³⁾ Vezi colecția legilor și regulamentelor școlare.

care le va da putința să înțeleagă mai târziu o carte despre cultura pământului, adică îi va face capabili să se instrucească singuri; să formeze din ei plugari luminați, cari să priceapă rostul lucrărilor pe cari le săvârșesc; și să dea în acelaș timp plugarului de mâine, prin câteva experiențe simple și convingătoare, câteva adevăruri cari formează temelia științei agricole; să le insuflă convingerea că lucrarea pământului e în adevăr o știință și e interesul lor s'o cunoască.

Acesta e scopul cel mai însemnat al învățământului agricol și al lucrărilor din grădina școlară, care trebuie să fie organizată mai ales în vederea atingerii lui.

Plugarul are nevoie să cunoască câteva adevăruri pe care se întemeiază toată știința lucrării pământului. Programa de șt. naturale dă elevului aceste cunoștințe, învățându-l cum se dezvoltă plantele adică cum încolțesc, cum cresc și se prăsesc și ce condițiuni trebuie să îndeplinească pământul în care sunt semănat.

Aceste adevăruri trebuie să se învedereze în grădina școlii prin câteva experiențe simple și ușor de realizat. Aceste experiențe se zic *culturi demonstrative*. Din ele trebuie să reiasă adevărurile fundamentale privitoare la materiile cari servesc plantelor de hrană și la mijloacele de a reda pământului, pierderile suferite de pe urma culturilor.

Culturile demonstrative, pe care programa cl. III urbane și Div. III, anul I, vă obligă să faceți, se referă la condițiunile necesare creșterii plantelor (căldura, lumina, aerul, umezeala), puterea de încolțire și calitatea semințelor, influența adâncimii la semănat, foloasele arăturii adânci, ale prășitului, moșoroitului și ale îngrășămintelor.

Prin aceste culturi demonstrative puteți să predați un învățământ agricol științific, fără să aveți nevoie de întinderi mari de teren. *O sută, cel mult două sute de metri pătrași sunt suficienți și se pot găsi la orice școală.*

În lipsa acestei întinderi, culturile în ghivece sau cutii de lemn dau aceleași rezultate.

Culturile din grădina școlii și câmpul de experiență trebuie să servească de pildă sătenilor. Săteanul e din firea sa neîncrezător. Culturile din grădină trebuie să-i dea convingerea că rezultatele obținute, nu se datorese întâmplării — cum e înclinat s'o creadă — ci se datorese procedeeilor mai sistematice, întrebuințate de D.-voastră. Săteanul numai atunci se convinge de

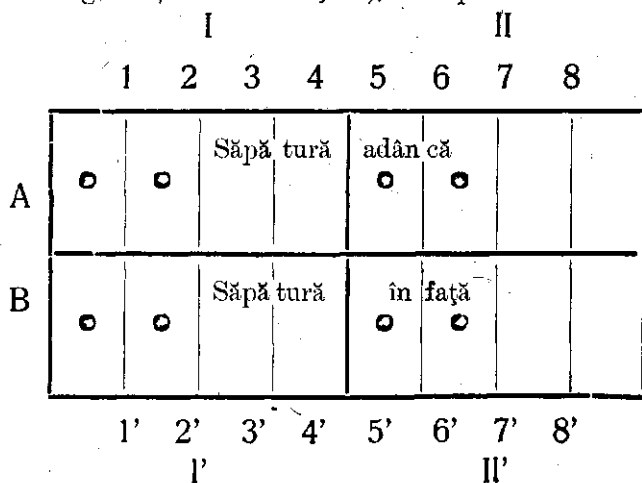
superioritatea sistemelor de cultură, întrebuințate de D.-voastră și se hotărăște să vă imite, când i-se pun înainte, rezultatele obținute prin practicile sale învechite.

Aplicațiunile practice în grădina școlii și pe câmpul de experiență, adică culturile propriu zise de legume, zarzavaturi, cereale, pomi etc. numai atunci pot servi de pildă, dacă au în vedere practicile locale. D.-voastră trebuie să porniți dela aceste practici, când vă hotărâți să îmbunătățiți prin semănăturile din grădina școlară, sistemele de cultură întrebuințate de săteni.

De aceia trebuie să puneți în grădina școlii procedeele vechi de cultură, față în față cu sele noi, ca să dați săteanului neincredător convingerea că deosebirea dintre rezultatele obținute printr'unul și printr'altul din sisteme nu se datorește întâmplării, ci este o urmare a superiorității unuia față de celalalt. Pentru aceasta trebuie să vă serviți de *culturi comparative*.

Astfel dacă constatați că săteanul nu pune nici un preț la semănat, pe calitatea semințelor, nu-și dă seama de foloasele arăturilor adânci, ale îngrășămintelor, prășitului, moșoroitului etc. trebuie să faceți pe o întindere mică de pământ, culturi cu semințe neselectionate, vechi sau de calitate rea, — nedesvoltate, semănate în pământ sărac, săpat la 10—12 cm. adâncime, neîngrășat, neprășit, alături de altă întindere de pământ, semănat cu acelaș fel de sămânță de calitate bună, arat la 30—40 cm. adâncime, îngrășat, prășit etc. la timp.

Astfel o întindere de 64 m² sau mai bine 128 m² de teren (16 metri lungime și 8 metri lățime), din partea cea mai nepro-

ductivă a grădinii e împărțită în lungime, în două parcele A și B.

Parcele A e săpată adânc la 30—40 cm.; iar B numai la 10—12 cm. Fiecare parcelă e împărțită apoi în două: I, II și I', II'.

I și I' (1, 2, 3, 4 și I', 2', 3', 4') sunt îngrășate cu gunoim, câte 4—5 kgr. de metrul pătrat. Fiecare din cele patru parcele e împărțită apoi în câte patru brazde: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 și I', 2', 3', 4', 5', 6', 7', 8'.

În 1, 2, 5, 6 și I', 2', 5', 6' semănăm cartofi întregi; în 3, 4, 7, 8 și 3', 4', 7', 8', punem cartofi tăiați în bucăți, cu 1-2 ochi. La timp moșoroim cuiburile din brazdele 1, 3, 5, 7 și I', 3', 5', 7'. Celelalte brazde (2, 4, 6, 8 și 2', 4', 6', 8') rămân nemșuroite. Deci pe o singură bucată de pământ punem față în față două sisteme de cultură, ca să învederăm influența calității, seminții, a adâncimii arăturii, a îngrășămintelor și a prășitului și mușuroitului asupra recoltei. În 1 avem cartofi întregi (sămânță de calitate bună) și în I' bucăți de cartofi (sămânță de calitate inferioară) puse în condițiunile cele mai bune de cultură.

În 6' și în 8' sămânță de calitate rea, sunt în cele mai rele condițiuni de cultură. În celelalte brazde, sămânțelor, bune sau rele, le lipsește una sau alta din cerințele unei bune culturi (ori arătură adâncă, ori îngrășăminte, ori o bună lucrare).

La recoltă se dovedește:

1. În toate parcelele în care s'au pus cartofi întregi, recolta e superioară; deci în condițiuni egale de cultură, calitatea seminței hotărăște;

2. Îngrășămintele, adâncimea arăturii și mușuroitul sporesc mult recolta.

Când întinderea terenului de experiență e de cel puțin 300 m. p. se pot cântări recoltele și evalua producțiunea la hectar, pentru fiecare calitate de sămânță, după condițiunile în care a fost cultivată.

Pe o singură parcelă învederăm 4 adevăruri fundamentale ale agronomiei: 1. Ingrijirea la alegerea seminții; 2. Necesitatea îngrășămintelor; 3. Adâncimea arăturii; 4. Necesitatea prășitului sau mușuroitului.

Aceste culturi comparative sunt cele mai convingătoare și vor varia după localități și după practicile pe cari voim să le înlocuim cu altele mai bune.

Astfel pe brazdele de mai înainte, în loc de cartofi, se

poate semăna porumb. În locul cartofilor întregi se vor semăna boabe de porumb luate din mijlocul ștulețului, ajuns la deplină dezvoltare; iar în locul bucăților de cartofi, boabe luate din vârful ștulețului. Rezultatele recoltei scot în evidență aceleași adevăruri.

Ascemenea culturi se pot face pe întinderi mici de pământ; semănăturile pot fi îngrijite fără greutate; pot fi udato la timp și toate neajunsurile care se constată astăzi la cultura grădinilor școlare sunt înlăturate cu ușurință.

Numai acest fel de organizare a grădinilor școlare ating scopul educativ al învățământului agricol și conduc la ținta ce o urmărim prin el: formarea de cultivatori luminați, cari să-și dea seama de ce fac anumite lucrări într'un fel și nu într'alt fel.

Adevăratul învățământ agricol în școala primară trebuie să constea în primul rând din culturi *demonstrative* și *comparative* și numai pe al doilea plan vor rămânea culturile de legume, zarzavaturi, cereale, pomi, viță, plante de nutreț, făcute în restul grădinii, când ea are întindere mai mare de 120—150 metri, mai mult cu scopul de a confirma adevărurile învederate prin culturile comparative. Cluj / Central University Library Cluj

Pentru aceste motive vi-se punc în vedere să executați cerințele programei, practicând în fiecare școală, culturile demonstrative și comparative în grădina școlii sau în ghivece, cutii de lem etc.

Grădina școlară

Cele mai multe școale au în apropierea lor întinderi suficiente de terenuri, spre a cultiva pe ele legume, zarzavaturi, pomi roditori, vița de vie și a întocmi o mică pepinieră de pomi, răsadniță, etc., după regiunea în care o situată școala.

Învățătorul e dator să utilizeze terenul de cultură în modul cel mai rațional, ca să cultive plantele cele mai variate, care pot reuși în localitate și să nu lasă nici o parte din el neutilizată.

Art. 64 din regulamentul de aplicare a legii precizează culturile care se vor face în grădina școlară. Lucrările practice vor consta mai mult din cultura legumelor, a zarzavaturilor, din cultura pomilor roditori, a viții. Școalele din apropierea orașelor vor introduce cultura legumelor timpurii, care e foarte bănoasă, prin ajutorul răsadnițelor calde.

Fiecărui fel de cultură trebuie să i se dea o anumită întindere, în raport cu suprafața grădinii.

După planul aprobat de minister încă din 1899 (Buletinul Oficial No. 13099) un teren de $\frac{1}{2}$ ha. trebuie să fie împărțit în 4 parcele egale.

Fiecare parcelă e împărțită și se întrebuințează astfel :

1. *Parcela A*, în întindere de 1100 mp. e un mic câmp de de experiență care servește la replantarea podgoriilor țării, cu viță americană și coprinde :

- a) Via americană pentru producțiunea portaltorilor 500 mp.
- b) Via altoită producătoare de altoi și de struguri 400 mp.
- c) O mică pepinieră pentru mustățirea vițelor 200 mp.

Total 1100 mp.

2. *Parcela B* tot de 1100 mp. e livada de pomi roditori ;

3. *Parcel C* coprinde :

- a) răsadina caldă pentru culturi timpurii, răsaduri, etc. — — — — — 200 mp.
- b) școala de semnat semințe de pomi — — 100 mp.
- c) școala provizorie — — — — — 100 mp.
- d) școala de altoit — — — — — 300 mp.
- e) Plante de nutreț : lucernă, mazărice, sfeclă, meiu, etc. — — — — — 400 mp.

4. *Parcela D*, destinată grădinii de zarzavat.

În pământurile cari dispun de apă, se cultivă mai mult legume, ca : varză, ardeiu, cecapă, castraveți, morcovi, etc. Când grădina nu dispune de apă, se cultivă legumele cari cresc fără a fi udate, ca : fasole, bob, mazăre, cartofi, usturoiu, ridichi, etc. Suprafața e tot de 1100 mp. Restul de 600 mp. e ocupat de cele două drumuri principale. Pe marginea lor se plantează vița pe sârmă, meri, peri, persici în espalieri sau alți pomi cu coroana mică. Între pomi se sădesc tufe de agriși, coacăzi, smeură, etc.

De jur împrejurul grădinii se vor planta duzi și între ei gard viu. Pe marginea parcelelor, floarea soarelui va da grădinii o înfățișare frumoasă.

Planul de cultură de mai sus e întocmit pentru regiunea de podgorii și de șes, până la 10 km. apropiere de Dunăre.

Pentru celelalte regiuni planul de cultură se va schimba, introducându-se plante potrivite fiecăreia. La munte se vor planta copaci de pădure, din care elevii vor lua și sădi la serbarea pomilor, ori toamna, de-a lungul drumurilor și șoselelor, ori pe coastele inproprii altor culturi. La câmp, veți da precădere

plantelor de cultură mare, îndeletnicindu-vă cu introduceri de noi varietăți, cu încercări de culturi mai bine lucrate sau îngrășate, în locul viței din parcela A.

Planului tip îi puteți aduce și alte modificări, după împrejurările locale, cultivând răchită, cânepă, in, sfeclă, etc. Culturile vor fi apoi completate prin câțiva stupi.

Elevii Div. III vor avea câte o brazdă în seama lor, ca să o îngrijască. Din răsaduri, pomișori și vița altoită li se va da spre a răsădi acasă.

Elevii întrebuințați în cultura grădinii vor fi obligați să-și planteze, după modelul dela școală, o mică porțiune de teren din curtea părintească, iar Dv. sunteți ținut să controlați în ce mod îngrijește fiecare de brazda sa din grădina părintească. (art. 67 din regulamentul de aplicare a legii.)

Când anumite lucrări cer să fie executate fără întârziere și orele după clasă nu sunt suficiente pentru terminarea lor, puteți suspenda lecțiile până la maxim 3 zile într-o lună, după timpul reclamat de lucrările cari nu pot suferi amânare. De fiecare suspendare veți înștiința însă revizorul școlar și autoritate comunală (art 69 din regulamentul), cu obligația de a completa în orele de practică agricolă prevăzute în orar, lecțiile ce urmau să se țină în zilele în cari alți suspendat cursurile.

Orele de practică în grădina școlii vor fi notate în registrul de prezență.

Pentru sădire a livadei e destul să vă procurați câteva soiuri alese de pomi roditori. D-voastră înșivă va trebui să vă prăsiți pomii pentru completarea livadei. Când mâncați o poamă, nu aruncați sămburii sau semințele; strângeți-i! Azi câțiva, mâine câțiva, adunați cantitatea care vă trebuie pentru semănat. Ingropați-i toamna în pământ, în școala de semănat, sau îi puneți la stratificare și în chipul acesta vă prăsiți singuri pomii; altoiți-i în școala de altoit și-i veți prețui mai mult, fiindcă sunt produși prin ostenele Dv. Nu va fi pentru elevi și săteni altă pildă mai frumoasă de muncă, răbdare și prevedere, decât acest mijloc de a vă face totul prin Dv. înșivă.

Câmpul e experiență

Pentru aplicarea învățământului practic agricol, școlile au fost înzestrate prin legea din Martie 1908 cu 2 12—3 12 hectare teren de cultură în câmp, cu obligația pentru învățători de

a-l cultiva cu elevii din Divizia III, după instrucțiunile ce vi se dau de Cassa Școalelor, astfel ca să reprezinte o cultură îmbunătățită a unui lot țărănesc, (art. 5 din lege). Legea prevede ca venitul provenit din cultivarea acestui teren de experiență să aparțină învățătorului care e însărcinat cu conducerea lucrărilor practice de pe el și cu predarea cunoștințelor de învățământ agricol, adică de învățătorul care predă la Divizia III, cu obligația de a pune în practică toate cunoștințele utile privitoare la învățământul agricol.

Dacă legiuitorul a dat învățătorului venitul întreg al terenului de cultură din câmp, el i-a impus obligațiunea de a da acestui teren o întrebuințare mai rațională, și sătenilor o pildă de folosire mai rentabilă. De aceea art. 65 din regulament impune învățătorului care îl cultivă să folosească arăturile adânci și dese, îngrășămintele, semințe de calitate cea mai bună, rotațiunea semănturilor și toate mijloacele recomandate de știința agricolă, ca să sporască puterea de rodire a terenului și să asigure reușita culturilor. De asemenea va cultiva cel puțin un sfert de hectar cu plante de nutreț artificial.

Pentru aceste motive, art. 40, lit. a No. 2 al. V și VI din regulamentul pentru aplicarea legii de organizare a comitetelor școlare vă obligă să hotărâți *împreună cu comitetul școlar*, felul de cultură și experiență pe terenul din câmp, cu sancțiunea că *dacă nu vă veți conforma legii și hotărârii comitetului, veți fi obligat să plătiți arendă după normele de arendare ale celorlalte terenuri, proprietate a școlii.*

Înainte de orice lucrare, veți face schița locului și împărțirea lui în tarlale, pentru o rotație de patru ani a semănturilor. Apoi veți cerceta solul și subsolul. Dacă solul e la adâncime mai mare de 30 cm. veți ara solul parcelei pentru prășitoare până la 20—25 cm. adâncime. Lucrarea se face toamna cu 2 pluguri unul după altul, în aceeași brazdă sau plugul pentru arătură adâncă.

Când solul e subțire, ori vă tmeți a aduce pământ viu la suprafață, adânciți fără cornană, care merge în aceeași brazdă în urma unui plug obișnuit.

Și într'un caz ca și în altul, îngrăsați locul, împrăștiind înainte sau după arătură 20—30 care de gunoii pe jumătate putred, pe fiecare pogon. Gunoiul împrăștiat după arătură, rămâne neîngropat până în primăvară.

Împreună cu comitetul școlar veți hotărî plantele de cultivat, lucrările de cultură, și modul cum veți face acele lucrări, adică metodele de cultură. (de ex. semănatul e o lucrare; semănatul prin împrăștiere și semănatul în rânduri sunt metode de cultură).

Dacă D-v. nu dispuneți de vite și unelte de plugărie cu care să puteți săvârși lucrările, puteți să vă întovărășiți cu un sătean, bun gospodar, cu care să cultivați terenul în asociație, — după indicațiile dv. și planul de cultură stabilit cu comitetul școlar. Săteanul se va obliga înscris să execute lucrările întocmai înțelegerii ce veți stabili între el și dv. împreună cu comitetul școlar.

Șchița terenului cu împărțirea lui în țarlale, planul de cultură, adică specificarea plantelor, cu suprafața ce va ocupa fiecare, lucrările de executat și condițiile de întovărășire, în cazul când cultivați terenul în asociație cu un sătean, se vor păstra în arhiva comitetului școlar.

Terenul de experiență se va cultiva de regnlă după sistemul alternării semănaturilor, cu rotație de 4 ani.

Dacă veți găsi cu cale să cultivați lucernă sau trifoiu, într-una din cele 4 parcele, aceste plante vor intra în asolament numai pe 12 din parcela nutrețurilor; cealaltă jumătate va fi semănată cu nutrețuri anuale: borceag, mături, porumb de nutreț, meiu de cosit.

Dacă stabiliți ca întreaga parcelă a nutrețurilor să fie semănată numai cu lucernă sau trifoiu, atunci veți scoate aceste plante din asolament, împărțind restul terenului în 4 parcele, cari se pot cultiva după asolamentul următor :

Anul I. Prășitoare : porumb, fasole, cartofi, sfeclă, linte.

Anul II. Cereale de primăvară : orz, ovăz.

Anul III. In, cânepă, mazăre, mac, etc., sau jum. trifoiu roșu și jum. porumb de nutreț.

Anul IV. Cereale de toamnă : grâu, secară.

Eleții vor lua parte la lucrări, după puterile lor și numai în orele de practică agricolă, cu dreptul pentru dv. de a uza de art. 69 din regulament.

Ei vor cerceta cu deamănuntul uneltele agricole și modul cum funcționează plugul, grapa, tăvălugul, lucrările cari se fac cu ele : semănatul, prășila, moșoroitul, plivitul și rostul acestor lucrări ; vor culege plante bune de leac, plante otrăvitoare, etc.

În clasă vor fi puși să facă dări de seamă scurte, dar dosluite însoțite de mici desemnuri schițate.

În toate lucrările acestea, elevul trebuie să vadă aplicațiunea cunoștințelor agricole ce i s'au dat în clasă, în grădina școlii, prin culturile comparative și demonstrative.

La recoltă veți întocmai împreună cu elevii un mic bilanț al veniturilor și cheltuelilor.

La cheltueli se vor trece lucrările cu palmele și cu vitele plățile în bani, costul semințelor, îngrășămintelor, etc., arenda eventuală, diferte cheltueli mici.

La venituri se vor trece: încasările din vânzarea unor produse, prețul produselor oprite spre a fi consumate în gospodărie, prețul produselor de sămânță, etc., câștigul curat.

Rezultatele date de câmpul de experiență trebuie să fie totdeauna superioare rezultatelor pe care le obțin sătenii prin practicile lor învechite, fiindcă numai astfel, ei se pot hotărî să părăsească rutina lor, pentru ca să primească practica nouă. Plugarul cere dovezi cari să nu-i lase nici o îndocală. Condiția cea dintâiu este o reușită perfectă și folos bănesc mult mai mare de cât acela ce-l obține prin procedeele sale de cultură.

Dar cu acestea, n'ați făcut tot ce se poate face pentru învățământul agricol. În serviciul acestui învățământ trebuie să puneți toate obiectele de studiu, chiar acelea cari par depărtate sau streine de el. Astfel veți da o deosebită atenție lecturilor din cartea de cetire care se referă la lucrarea câmpului, la viața simplă și tihnită a plugarului dela țară, din punct de vedere al frumuseții, al foloaselor reale, al neatarnării și sănătății, față de viața nesigură a meșteșugarilor dela orașe. Subiectele de compuneri vor fi luate din îndeletnicirile țărănești; chiar problemele de aritmetică vor fi luate din cercuri lor de viață și se vor referi la trebuințele vieții dela țară. Elevii se vor deprinde să facă măsurări de terenuri, calculări de suprafețe, bugete de venituri și cheltuelile unui plugar, etc. Toate acestea vor trezi în copii plăcerea pentru meseria de plugar; îi vor face să prețuiască cinstea legată de ea, le vor insufla dragostea de câmp și se viața câmp și de viața câmpenească. Numai astfel veți forma plugari luminați, cari își dau seama de rostul lucrărilor pe care le reclamă munca câmpului.

Ministru:

Administrator:

Dr. C. Angelescu. Mihail Popescu.

Dușmanii noștri. Revista clujană „Societatea de mâine“ într'un articol publicat zilele trecute, arată numărul mare de crășme de pe întreg cuprinsul Transilvaniei. Cititorul e cuprins de groază când constată, că numai în județul nostru sunt 846 de crășme. Jumătate din acestea sunt o-vreiești. Nu-i mirare deci, ca să vezi — cu ocaziunea târgurilor de săptămână — numai țărani beți pe toate cărările!

Comitet școlar nou Comitetul școlar de pe lângă liceul de stat din localitate s'a constituit astfel: dr. I. Domșa, președinte; L. Gheigariu, secretar; iar membrii în comitet: dr. N. Cristea, N. Nistor, R. Roșca și A. Pop. Cenzori au fost aleși: D. Mărgineanu și P. Tolea.

Conferințele „Asociațiu-nii“. Despărțământul Zălau, în unire cu neobositul comitet al „Casinei române“ a organizat o serie de conferințe însoțite de muzică, coruri, jocuri și declamări, conferințe, cari se țin în fiecare Joi în sala cea mare a cinematografului „Carol“. Pă-

nă acuma au vorbit d-nii: L. Ghegariu, despre „Războiul nostru pentru neatârnaire“, C. Pop: Ștefan cel mare, iar Al. Filipeiuc despre Roma. Toate trei conferințele au fost însoțite de proiecțiuni luminoase.

Biblioteci pedagogice ju-dețene. Pe lângă fiecare județ s'a înființat câte-o bibliotecă pedagogică pusă la îndemâna corpului didactic de toate categoriile. Bibliotecile pedagogice se instalează în localul școlii normale de băceți, iar cărțile se împrumută învățătorilor fără plată. Cărțile pot fi citite și acasă. Se poate împrumuta odată numai un singur volum, făcându-se o cerere netimbrată directorului bibliotecii.

Pe lângă școala normală de băceți din Zălau, încă s'a înființat această bibliotecă. În numărul viitor al revistei vom arăta toate cărțile, cari se găsesc în bibliotecă. Directorul ei este dl C. Damian, învățător la școala de aplicație.

Nădăjduim, ca aceste cărți să fie cetite de cât mai mulți învățători din județul nostru.

Cercuri culturale. Cercul

cultural Bucium s'a întrunit în ziua de 8 Martie, în comuna Răstoilul-mare. Au vorbit învățătorii P. Tulbure și C. Brustureanu, cel dintâiu : despre rolul mamei în familie, iar al doilea : despre lux. La sfârșitul conferințelor s'a adus la cunoștința poporului, că despărțământul Zălan al „Asociațiunii pentru lit. și cultura poporului român“ le trimite o bibliotecă compusă din 50 volume, pentru a fi cetită de toți aceia, cari voesc să se în-

serie membri în această to-vărășie.

S'au înscris 45 de membri.

Revistă nouă. La Satu-mare a început să apară o re-vistă, redactată de către dl Darius Pop, revizor școlar al județului. Sora noastră cea nouă, poartă numele de „Vi-ța Școlară“ și servește in-teresele învățătorimii din cu-prinsul aceluia județ. Ii urăm vicață îndelungată!

N. N.

In ziua de 20 Februarie a. c. s'a stins din viață Aurelia Bejan, fiica învățătorului A. Bejan din Restoilul-Mare, iar în ziua de 23 Februarie a. c. tânărul student Tiberiu Ilie, fiul învățătorului T. Ilie dela școala primară din Șimleul-Silvaniei.

Deplângem moartea timpurie a acestor tânări și transmitem familii lor sincerile noastre condolențe.

Redacția

Inspekții școlare. În ziua de 10 Februarie a. c. Dl Inspector general *Gheorghe Beiu Paladi* a inspectat școlile primare din comunele Tresnea, Bozna, Agrij, Bodia și Buciumi de cari, în general, a rămas mulțumit.

Noua lege a penziilor. De ani de zile încoace funcționăria este aptă cu o vădită agitație noua lege a penziilor, în care își punca toate nădejdiile sale pentru zilele grele a neputinței și bătrâneții; când — istovit de puteri — ar trebui să trăiască în liniște, fără grije, din fructul muncii depusă în cursul anilor lungi de slujbă, când și-a jertfit tot ce-a avut mai scump: sănătate, energie, pentru obște . . .

Se gândește cu groază la eventualitatea, când ar fi chemat de pe aceasta lume înainte de-ași ști familia sub adăpost și sub grijă unei mâni ocrotitoare . . .

Reglementarea și unificarea drepturilor la penzie o așteaptă cu multă nerăbdare, în special, funcționăria din provinciile unite, a căror situație

este cât să poate de nelămurită.

Chestiunea penziunii privind deaproape pe o mare parte a membrilor corp. didactic, credem de necesar a publica câteva date ce le avem până acum despre proiectul penziilor ajuns deja în formă definitivă, urmând să fie depus în curând pe biroul corpurilor legiuitoare. Noua lege a penziilor va fi unitară pentru toate categoriile de funcționari civili, militari și preoți. Cota ce se plătește la fondul de penzie va fi și în viitor tot 10% din leafă.

Linia începerii pensionării pentru funcționari este vârsta de 57 ani sau 35 ani de serviciu împliniți efectiv. În ambele cazuri funcționarul poate trece la penzie. Criteriul după care se socotește penziunea o formează media salariului avut în ultimii 3 ani de serviciu.

Dreptul la penzie începe după 10 ani de serviciu. Dacă după acest termen funcționarul devine infirm sau incapace pentru profesiunea sa, trece la penzie.

Penziunea ce se acordă după

10 ani, este 25% și în fiecare an crește cu 3% până la 35 ani când va fi 100% (Bineînțeles după media salariului din ultimii 3 ani). Funcționarul care devine impropriu pentru serviciul înainte de 10 ani are drept la un ajutor.

Funcționarul care a servit 25 ani efectiv se poate retrage din funcțiune putând să-și valorifice drepturile la pensie la împlinirea vârstei de 57 ani. Femeile funcționare se pot retrage chiar la împlinirea a 15 ani de serviciu, dacă sunt căsătorite și au măcar 1 copil, se înțelege că dreptul la pensie și-l vor putea regula numai la vârsta de 57 ani.

Cota de pensie pentru văduva pensionarului variază între 26—70% luându-se de bază numărul anilor trăiți cu soțul, iar pentru orfani între 20—35% din pensia ce s'ar cuveni funcționarului.

Să sperăm că corpurile legiuitoare vor aduce modificările convenite proiectului pentru noua lege a penzilor, ca să satisfacă doleanțele funcționarilor.

Gradația a V-a. Tabloul membrilor corpului didactic primar cari au 25 ani împliniți în învățământ, și astfel au dreptul la gradația V-a de vechime, a fost aprobat de către On. Minister. Ei vor

beneficia de aceasta gradație cu începere dela 1 Ianuarie 1925. Statele de plată s'au înaintat deja pentru ordonanțare, pe lunile Ianuarie-Martie, urmând ca pe luna Aprilie aceste drepturi să fie trecute în statele colective.

Examenele de definitivat

On. Minister al Instrucțiunii a dispus ca examenele de definitivat a învățătorilor și conducătoarelor de grădini de copii din întreagă țara încep la 20 Martie ort. orele 8 dim. la școala normală de băieți din reședința fiecărui județ. Fiecare învățător se va prezenta în județul unde este titular.

Cei interesați din județul nostru vor înainta toate actele necesare la școala normală din Zălau până la data de 19 Martie, iar la 20 Martie a. e. orele 8 dim. se vor prezenta necondiționat la examen, când se va desface în prezenta tuturor candidaților plicul ce se va trimite de către On. Minister, cuprinzând teza pentru proba în scris.

Concedii școlare. În timpul din urmă au intrat la Revisoratul școlar un număr neobișnuit de mare de cereri pentru concedii. Cum o mulțime de învățători își încep concediul înainte de obținerea aprobării concediului de către autoritățile școlare, ba unii

își părăsesc chiar și postul: reamintim și în acest loc, că în astfel de cazuri absențele se consideră nemotivate, având consecințe imediate reținerea din leafă pe timpul absentat, plus aplicarea sancțiunilor disciplinare. Dacă absențele nemotivate în cursul unui an fac 30 zile, se consideră demisionat din învățământ.

Concediul nu se poate începe fără aprobare din partea autorităților școlare numai în cazuri de forță majoră (boală gravă sau alte evenimente mari în familie).

În cazurile aceste se va aviza Rev. Școlar imediat, pe calea cea mai scurtă, în aceea zi, urmând că apoi să se înainteze cererea în regulă cu certificat medical sau alt act justificativ după natura cazului.

La cererea de concediu pentru boală se vor lua în considerare numai certificatele eliberate de către medicii oficiali.

INFORMAȚIUNI

Dlui P. M în C. director.

DVs. v'ați făcut vinovat pentru că nu ați raportat la timp încetarea dreptului la ajutorul familiar după cei doi băieți ai învățatorului din chestințe. Fiecare învățator, și cu atât mai vârtos directorul școlar, trebuie să știe, că dreptul la

ajutorul familiar încetează cu data când copilul devine majoran sau înainte, dacă ajunge într-o funcțiune sau ocupație independentă, câștigându-și mijloacele pentru existență el singur.

Aceasta împrejurarea trebuie raportată imediat autorităților școlare pentru a se suprima adaosul familiar. DVs. nu ați făcut acest lucru, prin urmare, vă considerați complicele învățatorului, care a primit ajutorul familiar pe nedreptul. Consecințele vor urma.

Dlui C. P. preș. Com. școl. în N. Registrele și arhiva comitetului, de fapt le păstrează învățatorul sau directorul, în calitate de secretar, care face toate lucrurile în scris. Fără semnătura președintelui însă nu poate corespunde în numele comitetului. Cu atât mai puțin nu poate emite bonuri de plată (Art. 8. al ultim din regulament).

Vedeți deci că nu vi s'a știrbit nimic din dreptul și atribuțiile DVs. ca președintele comitetului școlar.

Stând lucrul astfel, nu aveți nici un motiv să vă supărați și să demisionați din postul de președinte.

De felul cum se administrează averea școlii sunt toți membrii comitetului solidar răspunzători. **D. M.**

In aceasta parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștiencios, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj

No. 298—1925.

Examene particulare.

Punem în vedere tuturor direcțiilor școlilor primare, că toate cazurile de examene pentru elevii pregătiți în particular să se raporteze Revizoratului școlar cu provocare la ordinul prezent, pentru a se putea constata din caz în caz dacă se pot ținea acele examene, cunoscând, că examenele particulare ținute fără înștiințarea revizoratului școlar nu se iau în considerare.

No. 395—1925.

Prevederea școlilor cu imprimare pentru Listele de lenevire.

Pe lângă toate dispozițiile severe a Legii învățământului primar, frecvența lasă însă de dorit. Cu începerea lucrărilor economice de primăvară va fi și mai slabă. Invităm corpul didactic să întrebuințeze toate mijloacele pacifice pentru menținerea unei frecvențe bune și în cazul când acestea n'ar folosi să recurgă la pedepsirea absențelor nemotivate. Spre acest scop am comandat dela tipografia „Ardealul” pentru fiecare școală imprimările necesare, cari la sosire se vor achita.

*Provederea cursului primar superior de fete cu mașini
de cusut.*

(Publicăm ordinul de mai jos pentru comitetele școlare spre știre și conformare.)

ROMÂNIA

MINISTERUL INȘTRUCȚIUNII

„CASA ȘCOALELOR“
ȘI A
CULTURII POPORULUI

No. 1084. 29 Ian. 1925. Seria F.

Domnule Președinte, University Library Cluj

Consiliul Inspectorilor Generali ai învățământului primar, de acord cu Direcțiunea Generală, prin avizul dat pe adresa acestei Administrațiuni Nr. 1084 din 13 Ianuarie 1925, a decis introducerea în Școalele primare de fete cl. V, VI și VII, învățământul profesional pentru cusutul și brodatul cu mașina, recomandând Comitetele școlare respective să introducă acest învățământ.

În baza celor de mai sus, vă facem cunoscut că Administrațiunea Casei Școalelor aprobă pentru acest scop procurarea mașinelor de cusut „Singer“ cari sunt introduse de mult timp în școalele profesionale de fete, ea fiind cele mai bune și fiecare Comitet putând a și le procura direct dela Societatea Americană pentru comerțul cu mașini de cusut „Singer“ Bourne și Co. din București, Bulevardul I. C. Brătianu Nr. 21, unde își are sediul Centrala, în condițiunile specificate în alăturata anexă.

Plata acestor mașini se va face de Comitetul școlar respectiv, care va rămânea individual responsabil materialmente și moralmente pentru mașinile ce ar comanda; Administrațiunea Casei Școalelor neluându-și nici o obligațiune pentru garantarea plății.

Societatea furnizoare va fi obligată să efectueze comenzile în cel mai scurt timp, mașina fiind însoțită de toate piesele ce se specifică în anexă.

În caz când Comitetul școlar nu dispune imediat de fonduri

suficiente, Societatea furnizoare se oferă a pune la dispoziție școalelor mașini cari se poate achita până la 2½ ani.

Veți binevoi a ne conforma primirea prezentei. Administrator: ss. M. Nicolescu. Director General ss. G. Tocanie.

Anexă pentru descripția mașinei „Singer“ clasa 15 pentru școalele primare din țară.

Mașini propriu zisă cu suveică central-bobin, piedestal și masă, sertar și capac.

Brațul mașinei este înalt și lung pentru a trece cu înlesnire orice obiect voluminos de cusut.

Roata volantă a mașinei este mică și ușoară spre a se putea ușor manipula și ori la nevoie.

Suveica rotundă (ultîma perfecțiune).

Acele care se întrebuintează sunt scurte și rezistente etc., conform descripțiunei alăturare.

Cu această mașină se poate coase dela cel mai subțire și până la cel mai gros obiect.

Pe lângă mașină furnizăm special pentru școli aparatele de brodat plus următoarele :

Un aparat pentru cerculețe.

Un aparat tivitor lat.

Un aparat tivitor în gust.

Un aparat pentru cusătură franceză.

Un aparat garnisitor.

Un aparat îndreptător.

Două șurubelnițe.

Una pompă pentru ulei.

Patru șpuluri.

Șeasă ace.

Una chee.

Prețul mașinei va fi de Lei 12.700 (douăsprezece mii șapte sute) plătitibil în modul următor :

Lei 1700 (una mie șapte sute) aconto la predarea mașinei și restul în 30 de rate lunare, adică în 2 ani și jumătate.

Se acord un rabat de :

20 % dacă mașina se plătește la predare,

15 % „ „ „ „ peste 3 luni,

10 % „ „ „ „ „ 6 luni,

5 % „ „ „ „ într'un an.

Mașinile se vor furniza libere de orice cheltuială de transport și ambalaj la orice stație de C. F. R. din țară sau la orice sucursală a Societății furnizoare mai apropiată de școala respectivă. Până de ambalaj se va restitui în natură.

Cererile de concediu.

Conform ordinului On. Inspectorat școlar reg. II. cu No. 1423—1925. punem în vedere din nou tuturor membrilor corpului didactic primar din județul Sălaj, ca să nu mai absenteze dela lecțiuni fără concediu aprobat.

Cererile pentru concediu să se înainteze la timp.

Inceperea concediului înainte de-a obține aprobarea se va considera ca absentare dela datorie și va avea drept urmare afară de alte pedepse disciplinare, reținerea din leafă pe zilele absente.

No. 441—1925.

Anunțarea depărtării din localitate.

Publicăm adresa de mai jos, pentru luare la cunoștință și atragem atențiunea corpului didactic, că și mutarea în comună la ocuparea postului este a se anunța autorității locale.

No. 9—1925. comis. mixt. Domnule! În baza ord. No. 912. din 9 Ienuarie 1925. Min. Int. Direcțiunea Adm. Generale Conțenciosului și Statisticeii, avem onoare a Vă roga să binevoiti a pune în vedere și obliga pe toți funcționarii din subordinele DVs., că atunci când din orice motiv, ar părăsi localitatea unde funcționează să anunțe imediat Comisiunea Mixtă de rechiziții de locuințe a Județului, pentru ca aceasta comisiune să poată rechiziționa locuințele devenite astfel libere pentru un alt funcționar sau militar. Prin aceasta anunțare pe lângă că fac un serviciu colegial funcționarilor și militarilor lipsiți de adăpost, își fac și lor însuși un serviciu reciproc, prin faptul, că numai astfel pot fi siguri, că la rândul lor vor găsi în localitatea unde să duc un adăpost. Cum aceasta măsură este luată numai în interesul funcționarilor și militarilor, Ministerul a hotărît că cu începerea dela 15 Ianuarie 1925, să nu se procure locuințe nici unui funcționar sau militar care nu va alătura la cererea sa și o dovadă din partea comisiunei mixte de rechiziții a localității de unde vine, că a declarat acolo, că părăsește locuința ce avea sub orice titlu. Dovada aceasta va trebui să fie alăturată la dosarul de rechiziții, contrar Ministerul va anula rechiziția făcută fără respectarea acestui ordin.

După ce comisiunea mixtă a rechiziționat o locuință unui funcționar sau militar, va anunța de îndată comisunea mixtă din localitatea de unde el a venit, pentru ca să ia măsuri pentru eliberarea locuinței, ce el ar mai ocupa eventual, cu familia sau bagajele, în localitatea de unde a plecat.

În cazul când funcționarul este proprietarul casei, pe care o ocupă în localitatea ce părăsește și voește să-și lase familia și mai departe în aceea locuință, el are dreptul să-i se rechiziționeze camerele strict necesare în comună în care s'a mutat, dacă va dovedi cu un certificat din partea comisiei de rechiziție, că și-a lăsat familia în localitatea ce părăsește.

Dat în Zălau din ședința comisiei mixte: ss. Dr. Iulian Domșa. Secretar: Dr. Supuran Victor ss. Pentru conformitate. Zălau, la 10 Februarie 1925. (L. S) Dr. Supuran.

No. 494—1925.

Concurse.

Atragem atențiunea Corpului didactic județean, că în „Buletinul Oficial” No. 1. de pe Ianuarie a. c. s'a publicat concurs la următoarele posturi vacante din județul nostru: 1. *Școli urbane*: Crasna și Jibou câte 1 post. 2. *Școli rurale*: Aleuș, Babța, Bărsău de jos (fem.), Bodia, Boian, Buciumi (fem.), Bulgari, Crasna, Ciglean, Chieșd (fem.), Dioșod (magh.), Doh, Husia, Năpradea (fem.), Someș Odorheiu (fem.), Orbou, Santău (fem.), Sârbi, Stărciu, Șeredei Uileacul-Hododului, Unguraș (fem.) și Zalnoc câte un post.

Cei ce doresc să ocupe vre-unul din acestea posturi, își vor înainta petiția prin Revizoratul școlar către On Inspectorat școlar din Oradea-Mare cel mult până la *I Aprilie a. c.* conform Art. 124 din Legea învățământului primar.

No. 589—1925.

Amendarea adulților.

Conform ordinului On. Minister No. 15840—1925. amenzile pentru adulții, cari se sustrag obligativității, până la finea anului școlar se pronunță de către revizoratul școlar până la 15 zile.

No. 635—1925.

Leafa celor puși în concediu.

Se aduce la cunoștință celor interesați, că On. Minister prin ordinul No. 17117—1925. a decis, că membrii corpului didactic puși în concediu din oficiu pentru incapacitate profesională au dreptul la 25 % din leafă plus gradațiile.

No. 664—1925

Reocuparea postului.

Se comunică spre știre și conformare că Dl. *Alexandru Pap* subrevizor de control și a reocupat postul avut în județul nostru.

No. 679—1925.

Sporul de 50% la leafă.

Articolul 159 din legea învățământului primar prevede un spor de 50% la leafa de bază tuturor membrilor corpului didactic primar și normaliştilor, cari vor mege să funcționeze în județele indicate în acel articol, dar cari nu sunt originari din acele județe, cu condiția, că și vor lua angajamentul de ya servi cel puțin 4 ani la școalele din aceste județe.

Considerând, că membrii corpului didactic primar din acest județ, au beneficiat de sporul amintit deși nu au satisfăcut condiției a două: în conformitate cu ordinul No 2213—1925. al On. Inspectorat școlar învățăm pe toți acei membrii ai corpului didactic sau normalişti, cari cad sub prevederile articolului menționat mai sus și au venit în acest județ după promulgarea legii, adecă după 1 Septembrie 1924. precum și pe acei originari din vechiul regat, — indiferent de data venirii lor în acest județ, — să înainteze de urgență Revizoratului școlar angajamentul în 2 exemplare, căci altfel nu vor putea beneficia de sporul 50 %

Angajamentul scris pe $\frac{1}{2}$ coală se va semna în prezența primarului și a 2 martori conform formularului ce urmează:

ANGAJAMENT.

Subsemnatul fiind numit cu ordinul No _____ 1924. al On. Minister al Instrucțiunilor publice, învățător cu titlu _____

în comuna _____ jud. Sălaj: conform articolului 159 din legea învățământului primar mă oblig, că voi servi cel puțin 4 ani în acest județ, dorind a beneficia de sporul 50% la leafă, prevăzut în lege.

Dat în _____ la _____ 1925.

În prezența noastră:

_____
primar.

_____
învățător.

_____
martori.

No. 698—1925.

Prenumărarea rev. „Lumea Copiilor“.

Publicăm ordinul de mai jos spre știre și conformare:

Ministerul Instrucțiunii ~~Diracția~~ Direcția Generală a învățământului primar și normal Bir. B. No. 98878—1924.

Domnule Revizor, Suntem informați, că trimiși speciali ai revistei „Lumea copiilor“ cutreeră școlile servindu-se de o recomandare a Ministerului din anul trecut și impun și învățătorilor și copiilor cumpărarea revistei.

O asemenea procedare nu se poate încuviința de Minister, în consecință comunicați imediat direcțiunilor școlilor, că Ministerul nu impune nimănui și cu atât mai mult interzice intervenția persoanelor străine în asemenea chestiuni și în numele Ministerului.

Recomandarea de care s'au servit anul trecut se revoacă.
Director General: ss. Petru Ghițeascu, Subdirector: ss. T. Teodorescu.

No. 731—1925.

Achitarea cheltuelilor cu ordonanțarea salarelor.

Aducem la cunoștință, corpului didactic, că adunarea generală a inv. Sălăgeni ținută în 18 Dec. 1924. la p. 6 a hotărât plățirea unei sume de Lei 50 de către fiecare învățător în contul cheltuelilor de călătorie, ce va reclama ordonanțarea statelor de plată pe anul 1925.

Banii se vor expedia *exclusiv* Revizoratului școlar și întrebuința cu cruțare numai spre acest scop.

Notăm, că până acum abia au achitat acesta sumă 15 inv.

(ss) *Ioan Mango,*
revizor școlar.

Comitetul școlar județean al județului Sălaj

No. 407—1925

Aprobarea bugetelor și conturilor de gestiune.

Deși în regulamentul pentru aplicarea decretului lege privată la organizarea comitetelor școlare se prevede categoric, că bugetele și gestiunile comitetelor școlare se aprobă de adunarea generală a comunei: din bugetele și gestiunile intrate până acum pentru verificare se constată, că mare majoritate a comitetelor școlare nu le-au supus aprobării adunării generale.

Punem în vedere deci tuturor comitetelor școlare rurale și urbane, că atât bugetele cât și gestiunile, înainte de a le înainta pentru verificare, să le dezbătă în adunarea generală și să anexeze și procesele verbale ale adunării.

Comitetele cari au înaintat deja bugetele sau gestiunile și n'au anexat aceste procese verbale, le vor înainta ulterior.

Tot aci ținem să amintim, că în conformitate cu ordinul „Casei Școlarelor“ sub No. 43390—1924. Comitetul școlar județean este obligat a înainta On. Minister un tablou de toate comitetele rurale și urbane, cari nu se conformează legii, respective comitetele neglijență, împiedecând mersul normal al Comitetului școlar județean (neînaintare la timp a bugetelor, gestiunilor, a subvenției către Com. județean etc.)

În acest tablou se va indica și numele învățătorilor secretari, răspunzători de neexecutarea legii, pentru a se lua măsuri disciplinare împotriva lor.

Pentru preintimpinarea acestor neplăceri, recomandăm tuturor, să execute strict dispozițiile legii și ordinelor ce le primesc.

No. 486—1925.

Arândarea terenurilor școlare.

Conziderând, că suntem în pragul campaniei muncii agri-

cole, când pământurile școlare trebuie cultivate: în legătură cu ordinele noastre No. 635—1924. și 58—1925. invităm toate comitetele școlare, să arândeze pământurile școlii în timpul cel mai scurt, — cel mult în 15 zile — și să înainteze Comitetului școlar județean actele spre aprobare.

Având în vedere, că domnii subvizori de control nu se pot deplasa în așa termen scurt în toate comunele spre a lua parte în comisiile de evaluare prevăzute la art. VII. din decizia Ministerială No. 28834—1924. — întrucât învățătorii sunt îndreptățiți să ia în arândă pământurile școlii, întrunind toate condițiile din deciziunea Ministerială, publicată cu ordinul No. 58—1925. — : membrii comisiunii de evaluare se vor întruni de urgență la o ședință, stabilind prețul arândei după realitate. Procesul verbal încheiat cu aceasta ocaziune se va transpune comitetului școlar local, care va arenda pământul

Pentru precizare amintim, că pământurile școlare le arendează comitetul, nu comisiunea de evaluare.

Dacă învățătorii nu sunt îndreptățiți a lua în arândă, sau cultivând alt pământ pot să ia numai o parte: pământul întreg sau restul se va arânda prin licitație publică. Cluj

Totăsemenea se va arânda și terenul destinat pentru experiență agricolă, dacă acela nu se cultivă conform regulamentului.

Avem nevoie să știm cât mai curând posibil situația averilor școlare, căci altfel întârzie verificarea bugetelor.

No. 487—1925

Achitarea subvenției către Com. școlar județean și al abonamentului pentru „Școala Noastră”.

În referire la ordinele noastre cu No 325 și 326—1925. invităm pentru ultima oară pe toate comitetele școlare să și achite imediat aceste restanțe pe anul 1924, căci altfel vom aplica măsurile convenite față de învățătorii, secretarii neglijenți.

Zălau, la 12 Martie 1925.

Prefect, Președinte:

Dr. Domșa.

Contabil:

D. Mărgineanu.

Abonamente achitate

Pe anul 1924. Sighismond Horvath, Iuliu Szentpéteri Șimleu, și Adelina Kovacs Lelciu câte 120 Lei. — Elena Govrig, Victoria Luca Zălau, Maria Deac, Bartolomeiu Szurincea Crasna, D. Graur Giurtelec, Gr. Ilișua, I. Lariu Leleiu, V. Cordiș Siciu, L. Bereczki Jibou, M. Dományi Tășnad, T. Morar Camăr, G. Metesianu prof. Zălau, I. Bölöni Rați, Coloman Pocoli, Ana Gödri, A. Viragh Orecceiu, G. Bodea, M. Szasz Cehul-Silvaniei, T. Bud Arduzel, I. Gogu Bălan, I. Păteășiu Giurmelciș, P. Marian Badon-I. Mureșian Husmezeu, Cr. Mărincașiu Moarabanfi, G. Pop Bădăcin, V. Marcu Sărăud, D. Joldea Doh, L. Biró Bozieș și I. Luca Tohat câte 60 Lei. — Comitetul școlii primare de stat din: Hotoan, Giorocuta, Răstolțiul-Marc, Bogdana, Odorheiu, Lompir, Gălgău, Tămășești, Sălașig, Curitău, Chiesd, Badon, Cheud, Cosnicinul de jos, Buciumi, Moarabanfi, Asuajul de sus, Ilișua, S.-Săplac, Băsești, Porți, Chișfalău, Rona, Agrij, Tohat, Mălădia, Husasău, Vălcăul de jos și Firminiș câte 160 Lei.

Pe anul 1925. V. Precup Odorheiu, Gr. Dezsi Ilișua, Cristea Dumitra Ortelec, T. Diacon Motiș, Elena Kósa Arduzel, A. Dr. Boitor, I. Campeanu Tresnea, Ș. Ruștiu, M. Lărza Gălgău, N. Negoita Bosna, S. Gozman Recea, Cr. Mărincașiu Moarabanfi, G. Metesian prof. Zălau, G. Pop Bădăcin, V. Robu Băsești, V. Trifu Tășnad, I. Maxim Vașcapău, I. Știrbu, Andreuțiu Gărdani și I. Toduțiu Săuca câte 120 Lei. — Șt. Szigeti Birghez, L. Szilágyi, I. Szücs Camăr, I. Bölöni Rati, și I. Strâmbu câte 60 Lei. — Alex. Sabou Săplacul Bihorului 80 Lei. — Comitetul școlii primare de stat din: Odorheiu, Camăr, Băsești, Chișfalău și Mălădia câte 160 Lei.

Cărți noi pentru biblioteca învățătorului :

Igiena școlarăului de Vl. Ghidionescu prof. univ. Două surde de Fl. Cristescu (comedie pop.) Taifasuri cu moș Gheorghe de Spiridon Popescu.

Activitatea simțurilor în învățământ

de Gh. Moain.

Cum s'a făcut unirea Basarabiei de

Dr. O. Ghiba prof. univ.
